

Vergaderjaar 1998–1999

26 653

Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) voor het jaar 1998 (slotwet)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

ALGEMEEN DEEL

Inleiding

De belangrijkste wijzigingen op de oorspronkelijk geautoriseerde begroting 1998 zijn al bij de eerste en tweede suppletore begroting toegelicht, dan wel door middel van een separate brief (zoals in het geval van de mutatie bij uitgavenartikel 03.07). Na de tweede suppletore begroting blijkt het nodig bij diverse artikelen nadere ramingsaanpassingen aan te brengen. Als gevolg daarvan wordt het totaal van de EZ-uitgavenbegroting 1998 bij derde – en laatste – suppletore begroting met f 88,2 mln verlaagd. Ten aanzien van de ontvangstenbegroting 1998 vindt bij derde – en laatste – suppletore begroting een verhoging plaats ter grootte van f 76,4 mln.

UITGAVEN

De verlaging van de **uitgavenbegroting** is als volgt samengesteld (bedragen x f 1 mln):

Ramingen in bugettaire nota's:

Stand Miljoenennota 1998	3 467,0	
Bij: Voorjaarsnota 1998	+ 34,0	
Bij: Miljoenennota 1999 (Vermoed. uitk. 1998)	+ 64,1	
Bij: Najaarsnota 1998	+ 53,9	
Af: Februarinota (Voorlopige Rekening 1998)	– 88,1	
Totaal geraamd		3 530,9

Opgenomen in begrotingen:

Vastgestelde begroting 1998	3 467,0	
Bij: eerste suppletore begroting 1998 (naar aanleiding van de Voorjaarsnota 1998)	+ 34,0	
Bij: tweede suppletore begroting 1998 (naar aanleiding van de Najaarsnota 1998)	+ 118,0	
Opgenomen t/m tweede suppletore begroting		3 619,0
Verschil (nog te verlagen)		– 88,1
Af: afrondingsverschil		– 0,1
Slotwetmutatie (verlaging)		– 88,2

De volgende tabel geeft een overzicht van de uitgavenbegrotingen 1998 versus de realisatie:

Vastgestelde begroting 1998	3 467,0	
Bij : eerste suppletore begroting 1998	+ 34,0	
Bij : tweede suppletore begroting 1998	+ 118,0	
Af : derde suppletore begroting 1998 (slotwet)	- 88,2	
Bij: afrondingsverschil	+ 0,1	
Totaal geraamd na de slotwet		3 530,9
Gerealiseerde uitgaven in 1998		3 530,9
Verschil		0,0

ONTVANGSTEN

De verhoging van de **ontvangstenbegroting** is als volgt samengesteld (bedragen x f 1 mln):

Ramingen in bugettaire nota's:

Stand Miljoenennota 1998	5 572,0	
Af : Voorjaarsnota 1998	- 167,8	
Af : Miljoenennota 1999 (Vermoed. uitk. 1998)	- 60,4	
Bij : Najaarsnota 1998	+ 80,6	
Bij : Februarinota (Voorlopige Rekening 1998)	+ 73,4	
Totaal geraamd		5 497,8

Opgenomen in begrotingen:

Vastgestelde begroting 1998	5 572,0	
Af : eerste suppletore begroting 1998 (naar aanleiding van de Voorjaarsnota 1998)	- 167,8	
Bij : tweede suppletore begroting 1998 (naar aanleiding van de Najaarsnota 1998)	+ 20,2	
Opgenomen t/m tweede suppletore begroting		5 424,4
Verschil (nog te verhogen)		+ 73,4
Bij : mutatie na Februarinota		+ 3,0
Slotwetmutatie (verhoging)		+ 76,4

De volgende tabel geeft een overzicht van de ontvangstenbegrotingen 1998 versus de realisatie:

Vastgestelde begroting 1998	5 572,0	
Af : eerste suppletore begroting 1998	- 167,8	
Bij : tweede suppletore begroting 1998	+ 20,2	
Bij : derde suppletore begroting 1998 (slotwet)	+ 76,4	
Totaal geraamd na de slotwet		5 500,8
Gerealiseerde ontvangsten in 1998		5 500,8
Verschil		0,0

Wetsartikel 1 (Uitgaven)

01.01 Algemeen

Artikel 01.01 Apparaatsuitgaven EZ

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	596 181	596 136
Mutatie 1e suppletore begroting 1998	+ 12 081	+ 11 976
Mutatie 2e suppletore begroting 1998	+ 41 900	+ 40 292
Totaal geraamd	650 162	648 404
Realisatie 1998	639 176	634 162
Verschil (slotwetmutatie)	- 10 986	- 14 242

Slotwetmutatie

De mutatie van de verplichtingenbegroting van ruim f 11,0 mln betreft het saldo van de volgende posten:

1. per saldo lagere personele verplichtingen van ruim f 5,4 mln bij onderdelen van het ministerie;
2. per saldo lagere verplichtingenrealisatie op centrale personele budgetten van ruim f 1,5 mln;
3. lagere verplichtingen van bijna f 3,0 mln in verband met het niet in 1998 tot uitvoering gekomen zijn van onderzoeken NMa wegens groter werkaanbod met wettelijke afhandelingstermijn;
4. een overheveling naar VROM/RGD wegens huisvestingskosten NMa/DTE (f 2,2 mln);
5. niet tot uitvoering gekomen onderzoeken DTE in verband met gewijzigd wetgevingstraject (f 1,6 mln);
6. per saldo hogere verplichtingen voor onderzoeken en opdrachten (f 1,1 mln) bij overige onderdelen van het ministerie;
7. hogere materiële verplichtingen ECD van f 0,9 mln, onder andere als gevolg van niet in 1998 terugontvangen brutoering en tegenvallende huisvestingskosten;
8. het resterende saldo van f 0,7 mln bestaat uit diverse kleinere niet nader toegelichte mee- en tegenvallers.

De lagere realisatie bij de uitgaven van ruim f 14,2 mln wordt verklaard door de bovengenoemde mutaties, alsmede het niet of niet geheel tot betaling komen van aangegane verplichtingen.

02.00 Industrieel en Algemeen Technologiebeleid

Artikel 02.02 Specifieke bedrijfsgerichte technologiestimulering

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	350 194	266 746
Mutatie 1e suppletore begroting 1998	+ 28 381	+ 15 068
Mutatie 2e suppletore begroting 1998	+ 55 939	- 9 095
Totaal geraamd	434 514	272 719
Realisatie 1998	427 028	268 318
Verschil (slotwetmutatie)	- 7 486	- 4 401

Slotwetmutatie

Ten opzichte van de tweede suppletore begroting valt het verplichtingen-bedrag f 7,5 mln lager uit. Gezien de positieve reactie in de markt op het Twinning-initiatief, is er meer voor Twinning verplicht dan oorspronkelijk geraamd (f 20 mln).

Omdat een aantal grotere BTS-projecten vanwege een langere voorbereidingstijd, niet meer in 1998 gecommiteerd kon worden, is het verplichtingenbudget verlaagd (- f 23,6 mln). Verder betreft dit onder andere hogere verplichtingen dan geraamd bij beleidsonderzoek (+ f 5,2 mln), lagere verplichtingen dan geraamd bij het TNO/MKB-initiatief (- f 2,0 mln), alsmede een lagere benutting van de geraamde verplichtingenruimte voor het EET-programma, omdat in 1998 niet benutte verplichtingenruimte uit 1996 en 1997 is verrekend (- f 5,4 mln).

Artikel 02.03 Internationale en algemene technologiestimulering

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	142 174	157 225
Mutatie 1e suppletore begroting 1998	+ 27 889	+ 6 584
Mutatie 2e suppletore begroting 1998	- 10 835	- 24 819
Totaal geraamd	159 228	138 990
Realisatie 1998	156 848	144 490
Verschil (slotwetmutatie)	- 2 380	+ 5 500

Slotwetmutatie

Door de economische teruggang in Azië zijn er minder verplichtingen aangegaan bij de BIT voor de opkomende markten (- f 5,8 mln). Een deel van deze vrijvallende verplichtingenruimte is aangewend voor het Siramhutan-bosmonitoringproject (f 4 mln), in het kader van de bilaterale technologische samenwerking met Indonesië.

Vanwege een voorspoedige voortgang van micro-elektronica-projecten is hier meer betaald (+ f 9,4 mln). Op de BIT-projecten is, mede vanwege genoemde Azië-crisis, minder betaald dan geraamd (- f 4,1 mln).

03.00 Industrie- en Dienstenbeleid

Artikel 03.07 Bijdrage aan Koninklijke Schelde Groep

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	–	–
Realisatie 1998	35 000	35 000
Verschil (slotwetmutatie)	+ 35 000	+ 35 000

Slotwetmutatie

De Staat heeft een financiële injectie aan de Koninklijke Schelde Groep (KSG) gegeven om acute financieringsproblemen tijdelijk op te lossen en zodoende het concern de tijd te geven voor het opstellen van een solide businessplan. De Staten-Generaal zijn hierover separaat geïnformeerd (Kamerstukken II 1998/99, 26 200 XIII, nr. 32). De bijdrage die op de EZ-begroting verantwoord wordt, bestaat uit een lening van f 35 mln, die de Staat via de NIB aan KSG heeft verstrekt. Van dit bedrag is f 25 mln binnen het geheel van de EZ-begroting vrijgemaakt, f 10 mln is gedekt middels een overboeking van het Ministerie van Defensie.

04.00 Regionaal beleid

Artikel 04.04 Voorwaardenscheppend beleid

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	–	2 800
Mutatie 2e suppletore begroting 1998	–	+ 150
Totaal geraamd	–	2 950
Realisatie 1998	–	8 843
Verschil (slotwetmutatie)	–	+ 5 893

Slotwetmutatie

De aanleg van de provinciale weg S23 – voorheen SW26 – door de gemeente Kerkrade, verloopt sneller dan voorzien in de begroting voor 1998. Voor dit project zijn in 1998 drie voorschotbetalingen (à f 2,950 mln) verricht. Bij tweede suppletore begroting 1998 werd nog uitgegaan van één voorschotbetaling.

Artikel 04.10 Stimulering Ruimte voor Economische Activiteit

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	82 995	75 868
Mutatie 2e suppletore begroting 1998	- 1 813	- 24 755
Totaal geraamd	81 182	51 113
Realisatie 1998	81 045	42 386
Verschil (slotwetmutatie)	- 137	- 8 727

Slotwetmutatie

Voorschootaanvragen op oude verplichtingen Bedrijfs Omgevings Beleid (BOB) vertonen een aantal administratieve gebreken. Bevoorschotting kan eerst in 1999 plaatsvinden na ontvangst van aanvullende informatie.

05.00 Diensten, Midden- en Kleinbedrijf en Ordening

Artikel 05.03 Borgstellingsregelingen

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	850 650	47 560
Mutatie 2e suppletore begroting 1998	-	- 7 850
Totaal geraamd	850 650	39 710
Realisatie 1998	771 262	40 409
Verschil (slotwetmutatie)	- 79 388	+ 699

Slotwetmutatie

Deelnemende banken krijgen een maximumbedrag tot waar zij garanties mogen verstrekken.

Als gevolg van het terughoudend beleid van een bank bij het verstrekken van borgstellingskredieten, is het budget voor 1998 niet volledig uitgeput.

07.00 Buitenlandse Economische Betrekkingen en Exportbevordering

Artikel 07.03 Stimulering exportactiviteiten

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	572 300	140 907
Mutatie 1e suppletore begroting 1998	+ 142 383	+ 1 616
Mutatie 2e suppletore begroting 1998	+ 5 000	- 34 807
Totaal geraamd	719 683	107 716
Realisatie 1998	148 924	92 031
Verschil (slotwetmutatie)	- 570 759	- 15 685

De in de slotwet verwerkte verlaging van de verplichtingen- en kasraming is als volgt opgebouwd:

	verplichtingen	kas
a) Exportfinancieringsarrangement Indonesië (EFI)	– f 115,4 mln	f 16,9 mln
b) Besluit Subsidies Exportfinanciering (BSE)	– f 130,6 mln	+ f 26,2 mln
c) Garanties herverzekering Inpres-8	– f 299,7 mln	–
d) Garantiefaciliteit opkomende markten	– f 25,0 mln	– f 25,0 mln

- ad a) De verlaging van de verplichtingenraming bij de EFI met f 115,4 mln heeft in overwegende mate een ramingstechnische achtergrond. In de meerjarenraming van het EFI wordt slechts 33% van het verplichtingenbudget gedekt met kasgeld in de veronderstelling dat gemiddeld 1 van de 3 exporttransacties die ondersteund worden met een subsidietoezegging uit hoofde van de EFI ook daadwerkelijk gerealiseerd wordt. Een beoordeling van de in 1998 gehonoreerde EFI-toezeggingen wees uit dat de «slaagkans» van de hiermee samenhangende exporttransacties beduidend hoger ligt dan de 1:3-verhouding die in de raming is verondersteld. Om te voorkomen dat er door deze hogere slaagkans op termijn meer uitbetaald zou moeten worden dan structureel in de kasbegroting beschikbaar is, werd het EFI-budget niet tot de maximale omvang gerealiseerd. Voorts heeft de crisis in Indonesië tot gevolg dat er minder projecten tot betaling komen dan geraamd, waardoor de kas wordt onderschreden met f 16,9 mln.
- ad b) In 1998 is voor f 84,4 mln aan verplichtingen vastgelegd inzake de BSE. Gezien de relatief grote slaagkans van de ondersteunde exporttransacties is de verplichtingenraming van de BSE met circa f 131 mln teruggebracht (analoog aan herberekening verplichtingenbudget EFI, zoals toegelicht onder ad a). In de kas heeft een overschrijding van de raming plaatsgevonden. De oorzaak hiervan is het relatief grote beroep van de scheepsbouwsector en het feit dat die verplichtingen gemiddeld sneller tot betaling komen. In totaal heeft dit geresulteerd in een overschrijding van f 26,2 mln.
- ad c) De beschikbare ruimte voor Inpres-8 projecten is in 1998 onbenut gebleven. De oorzaak hiervan is gelegen in de hernieuwde prioriteitsstelling in Indonesië mede als gevolg van de crisis, waardoor contractonderhandelingen zijn vertraagd of in sommige gevallen volledig stopgezet.
- ad d) De aanvragen voor de GOM komen langzamer tot stand door vertragingen bij het ORET/Miliev-programma en de opschorting van dit programma in 1997. De aan de Stichting SENO verstrekte lening in 1997 gaf daarom voor 1998 voldoende herverzekeringsruimte. De geraamde middelen zijn daardoor vrijgevallen.

Artikel 07.05 Economische hulp Oost-Europa

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	233 630	160 417
Mutatie 1e suppletore begroting 1998	+ 16 700	–
Mutatie 2e suppletore begroting 1998	– 26 436	– 5 665
Totaal geraamd	223 894	154 752
Realisatie 1998	201 859	127 487
Vershil (slotwetmutatie)	– 22 035	– 27 265

Slotwetmutatie

Doordat de IFOM in 1998 nadelige gevolgen heeft ondervonden van de economische crisis in Rusland en de regeling bovendien als gevolg van EU-beperkingen moest worden ingeperkt tot het MKB, is het beroep op de regeling achtergebleven bij de raming. De onderuitputting ten gevolge hiervan bedraagt f 15,2 mln (kas en verplichtingen).

De resterende onderuitputting bij de verplichtingen (– f 6,8 mln) heeft met name betrekking op een geringer beroep op de regelingen IBTA (– f 2,6 mln) en Managementtrainingen (– f 1,4 mln) en een geringere afstorting naar het Trustfund bij de EBRD (– f 1,6 mln).

Voorts zijn de verplichtingen voor PSO-projecten minder snel tot betaling gekomen dan geraamd, hetgeen heeft geleid tot een onderschrijding in de kas van f 12,5 mln.

08.00 Wet Investeringsrekening

Artikel 08.01 Investeringsbijdragen en investeringstoelagen

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	–	240 000
Mutatie 1e suppletore begroting 1998	–	– 5 000
Mutatie 2e suppletore begroting 1998	–	+ 115 000
Totaal geraamd	–	350 000
Realisatie 1998	–	308 124
Vershil (slotwetmutatie)	–	– 41 876

Slotwetmutatie

De meevaller bij de WIR-uitgaven is enerzijds het gevolg van lagere uitgaven dan was geraamd en wordt anderzijds veroorzaakt door een minder groot dan voorzien verschuivingseffect van de temporiseringsmaatregel (WIR-knip).

09.00 Energiebeleid

Energiebeleid vanaf 1996

Artikel 09.01 Energiebesparingstechnologie

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	175 443	107 603
Mutatie 1 ^e suppletore begroting 1998	+ 7 333	- 20 186
Mutatie 2 ^e suppletore begroting 1998	- 4 182	+ 1 121
Totaal geraamd	178 594	88 538
Realisatie 1998	174 023	103 115
Verschil (slotwetmutatie)	- 4 571	+ 14 577

Slotwetmutatie

Ten opzichte van de tweede suppletore begroting 1998 valt het verplichtingenbedrag per saldo f 4,6 mln lager uit. Het grootste deel van dit bedrag is ingezet als compensatie van de verhoging bij artikel 09.04 Beleidsondersteuning.

Binnen het artikel hebben zich met name bij de volgende onderdelen verschuivingen voorgedaan: Tenders energiebesparing (- f 7,5 mln), Novem-programma's woningbouw en Diensten (- f 6 mln), Verkeer en vervoer (+ f 7,4 mln) en Industrie (+ f 5,3 mln).

De uitgaven zijn f 14,6 mln hoger dan geraamd. Er is met name meer betaald op het Programma Woningbouw en Diensten (f 15 mln) en het langtermijn onderzoek besparingstechnologie (f 7,2 mln). Minder is uitgegeven aan de EINP regeling (- f 5,2 mln) en de Tenderregeling nieuwe energie-efficiënte combinaties met warmte/krachtsystemen NEWS (- f 3,4 mln).

Artikel 09.02 Duurzame energie

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	62 429	48 910
Mutatie 1 ^e suppletore begroting 1998	-	- 9 000
Mutatie 2 ^e suppletore begroting 1998	- 2 074	- 912
Totaal geraamd	60 355	38 998
Realisatie 1998	57 525	33 505
Verschil (slotwetmutatie)	- 2 830	- 5 493

Slotwetmutatie

De onderschrijding bij de uitgaven heeft met name betrekking op de Novem-programma's Windenergie (- f 4,5 mln) en het Programma Energiewinning uit afval (- f 1,7 mln).

Artikel 09.03 Energievoorzieningsonderzoek

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	7 000	20 655
Mutatie 1 ^e suppletore begroting 1998	+ 8 806	+ 1 922
Mutatie 2 ^e suppletore begroting 1998	– 870	– 1 525
Totaal geraamd	14 936	21 052
Realisatie 1998	5 840	22 238
Vershil (slotwetmutatie)	– 9 096	+ 1 186

Slotwetmutatie

De onderschrijding bij de verplichtingen komt met name doordat in 1998 een deel van de verplichtingenruimte op het onderdeel Nieuwe elektriciteitstechnologieën niet is benut (– f 9,4 mln). De voorgenomen activiteiten op dit gebied zullen in 1999 verplicht worden.

Artikel 09.04 Beleidsondersteuning en overige uitgaven

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	5 501	4 725
Mutatie 2 ^e suppletore begroting 1998	+ 3 852	+ 130
Totaal geraamd	9 353	4 855
Realisatie 1998	14 630	4 522
Vershil (slotwetmutatie)	+ 5 277	– 333

Slotwetmutatie

Vanwege het verplichten van het Meerjarenprogramma «Klimaatverandering in relatie tot aerosolen» is op het onderdeel Beleidsondersteuning f 5,3 mln meer verplicht dan geraamd. Compensatie voor deze verhoging komt van de artikelen 09.01 en 09.02.

Artikel 09.07 CO₂-reductieplan door EZ

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	–	–
Mutatie 1 ^e suppletore begroting 1998	+ 74 469	+ 4 000
Mutatie 2 ^e suppletore begroting 1998	– 2 263	– 1 500
Totaal geraamd	72 206	2 500
Realisatie 1998	18 620	2 000
Vershil (slotwetmutatie)	– 53 586	– 500

Slotwetmutatie

In het kader van het CO₂-reductieplan konden in 1998 maar in beperkte mate concrete projecten worden verplicht. Daarom is sprake van een

onderschrijding van het verplichtingenbudget. De overgebleven ruimte (f 53,4 mln) blijft beschikbaar voor de uitvoering van het CO2-reductieplan.

Doorsluisposten

Artikel 09.21 Stichting Centraal Orgaan Voorraadvorming Aardolieproducten

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	150 000	150 000
Mutatie 2 ^e suppletore begroting 1998	+ 7 000	+ 7 000
Totaal geraamd	157 000	157 000
Realisatie 1998	163 283	163 283
Verschil (slotwetmutatie)	+ 6 283	+ 6 283

Slotwetmutatie

Aan de Stichting Centraal Orgaan Voorraadvorming Aardolieproducten is ten opzichte van de raming meer uitbetaald, omdat het heffingsplichtig volume groter is dan eerder werd geraamd. Het betreft een doorsluis van extra ontvangsten uit de COVA-heffing (ontvangstenartikel 09.03).

Afwikkeling energiebeleid tot 1996

Artikel 09.32 Toepassing energiebesparingstechnologie en duurzame energie

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	–	92 332
Mutatie 2 ^e suppletore begroting 1998	–	+ 7 934
Totaal geraamd	–	100 266
Realisatie 1998	–	81 838
Verschil (slotwetmutatie)	–	– 18 428

Slotwetmutatie

Lagere betalingen op verplichtingen uit eerdere jaren hebben plaatsgevonden bij de onderdelen Overige duurzame energie (– f 15 mln) en de Tenderregeling e-besparende projecten (– f 9,1 mln). Bij het onderdeel Investerings in windturbines is sprake van hogere uitgaven (+ f 6,1 mln).

Artikel 09.33 Onderzoek en ontwikkelingswerk op energiegebied

Opbouw verplichtingen- en uitgavenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	–	17 901
Mutatie 2e suppletore begroting 1998	–	+ 3 204
Totaal geraamd	–	21 105
Realisatie 1998	–	26 516
Verschil (slotwetmutatie)	–	+ 5 411

Slotwetmutatie

De hogere uitgaven hebben hoofdzakelijk betrekking op het onderdeel Onderzoek naar energie-besparingstechnieken en duurzame energie (+ f 5,7 mln).

Wetsartikel 2 (Ontvangsten)

04.00 Regionaal Beleid

Artikel 04.03 Diverse ontvangsten regionaal beleid

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	23 000
Mutatie 2e suppletore begroting 1998	+ 18 000
Totaal geraamd	41 000
Totaal ontvangen	22 524
Meer (+)/minder (-) ontvangen	– 18 476

Slotwetmutatie

In 1998 zijn op de provincies Gelderland en Overijssel vorderingen ingesteld uit hoofde van de afrekening van de decentrale IPR uit 1992 ad respectievelijk f 4,5 mln en f 15,3 mln. Door deze provincies is tegen deze vorderingen bezwaar ingesteld waardoor de vorderingen niet in 1998 konden worden geïnd.

08.00 Wet Investeringsrekening

Artikel 08.01 Ontvangsten WIR

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	30 000
Mutatie 2e suppletore begroting 1998	+ 20 000
Totaal geraamd	50 000
Totaal ontvangen	24 580
Meer (+)/minder (-) ontvangen	– 25 420

Slotwetmutatie

Als gevolg van lagere desinvesteringsbetalingen (terugbetalingen van eerder ontvangen WIR-premies) zijn de ontvangsten uit hoofde van de WIR lager uitgekomen dan was geraamd.

09.00 Energiebeleid

Artikel 09.01 Inkomsten uit aardgas

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	4 800 000
Mutatie 1e suppletore begroting 1998	– 200 000
Mutatie 2e suppletore begroting 1998	– 63 252
Totaal geraamd	4 536 748
Totaal ontvangen	4 642 603
Meer (+)/minder (-) ontvangen	+ 105 855

Slotwetmutatie

Ten opzichte van de tweede suppletore begroting 1998 is f 106 mln aan aardgasbaten («niet-belasting opbrengsten») ontvangen. Hiervan heeft f 43 mln betrekking op gasbaten uit het buitenland.

Artikel 09.03 Ontvangsten voorraadheffing in verband met financiering Stichting Centraal Orgaan Voorraadvorming Aardolieproducten

Opbouw ontvangstenramingen vanaf de stand vastgestelde begroting (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	150 000
Mutatie 2e suppletore begroting 1998	+ 7 000
Totaal geraamd	157 000
Totaal ontvangen	163 282
Meer (+)/minder (-) ontvangen	+ 6 282

Slotwetmutatie

De mutatie ten opzichte van de 2e suppletore begroting betreft een hogere ontvangst als gevolg van een groter heffingsplichtig volume (137 mln hectoliter).

Wetsartikel 3 (Agentschap Senter)

Specificatie van de rekening van baten en lasten van agentschap Senter over 1998 (x f 1000)

Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie ¹	Slotwetmutatie (+ of -) (+ = tekortschietend t.o.v. geraamd bedrag)
Baten			
omzet moederdepartement	51 700	62 670	- 10 970
omzet overige departementen	6 600	8 642	- 2 042
omzet overig	3 500	2 901	599
rentebaten	100	494	- 394
overige baten	100	73	27
Totaal baten	62 000	74 780	- 12 780
Lasten			
apparaatskosten			
* personeel	41 300	52 033	- 10 733
* materieel	16 700	11 012	5 688
rentelasten			
afschrijvingskosten			
* materieel	1 700	2 413	- 713
* immaterieel			
dotaties voorzieningen	1 200	2 881	- 1 681
onttrekkingen voorzieningen		- 2 358	2 358
buitengewone lasten		460	- 460
Totaal lasten	60 900	66 441	- 5 541
Saldo van baten en lasten	1 100	8 339	- 7 239

¹ De realisatie van de omzet en de materiële apparaatskosten wordt gepresenteerd exclusief de opdrachtgebonden kosten (zie toelichting bij algemeen). De realisatie van de omzet opdrachtgebonden kosten bedroeg in 1998 f 6,77 mln, de kosten bedroegen f 6,84 mln waardoor f 0,08 mln ten laste komt van het resultaat van Senter. De raming voor zowel omzet als materiële kosten bedroeg f 4,72 mln.

Toelichting op omvangrijke of politiek belangrijke mutaties

Algemeen

Het agentschap Senter heeft geen suppletore begrotingen ingediend waardoor de slotwetmutatie per onderscheiden post bestaat uit het verschil tussen de oorspronkelijk vastgestelde begroting en de uiteindelijk realisatie.

In 1998 is een stelselwijziging doorgevoerd met betrekking tot de opdrachtgebonden kosten. Opdrachtgebonden kosten zijn voor opdrachten aanvullend te maken kosten die volledig aan de opdrachtgever worden gefactureerd. In de ontwerp-begroting 1998 werden deze opbrengsten als omzet verantwoord, terwijl de kosten onder de lasten werden verantwoord voor hetzelfde bedrag (f 4,72 mln). Met ingang van het verslagjaar 1998 worden de omzet en de lasten gepresenteerd exclusief de opdrachtgebonden kosten, de realisatie 1998 is dus exclusief de opdrachtgebonden kosten.

Voor een uitgebreidere toelichting op aangebrachte slotwetmutaties wordt verwezen naar de financiële verantwoording van het agentschap Senter, welke is opgenomen onder wetsartikel 3 in de rekening 1998 van EZ.

Baten

De totale baten vallen f 12,8 mln hoger uit dan geraamd. Dit is met name het gevolg van een sterke stijging van binnen EZ verworven opdrachten. Het gaat hier om zowel om nieuwe opdrachten als om groei van

bestaande opdrachten (ondermeer Programma Samenwerking Oost-Europa en Programma Samenwerking Indonesië, Energie-Investeringsaftrek en het CO₂-programma). Ook bij de overige departementen is een forse omzetgroei gerealiseerd. Nieuwe opdrachtgever is het Ministerie van Buitenlandse Zaken/ Ontwikkelingssamenwerking en uitbreiding van de opdracht Pomphouders Grensstreek van het Ministerie van Financiën.

Lasten

* personele kosten

De personele kosten zijn ruim f 10,7 mln hoger uitgevallen dan begroot. Deze stijging wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een uitbreiding van het personeelsbestand vanwege de omzetgroei.

* materiële kosten

De raming van de materiële kosten was inclusief de opdrachtgebonden kosten van f 4,72 mln, indien hiervoor gecorrigeerd wordt bedraagt de raming f 12,0 mln, tegenover een realisatie van f 11,0 mln. Door besparingen op diverse kostensoorten blijft de realisatie achter bij de raming, ondanks de omzetgroei.

* afschrijvingskosten

De hogere realisatie op de afschrijvingskosten hangt samen met een toename van de investeringen in hardware en de éénmalige afschrijvingslast van de verbouwingskosten van de gehuurde panden.

* dotaties voorzieningen

De specificatie van deze post is als volgt:

Dotaties

voorziening personeel	662
voorziening informatisering	1 937
voorziening huisvesting	231
voorziening onderhanden werk	630
voorziening debiteuren	67

Vrijval

voorziening onderhanden werk	- 646
Ten laste van de exploitatie	2 881

* onttrekkingen voorzieningen

De onttrekkingen hebben betrekking op interne projecten. Het gaat om de volgende projecten:

BAS-SIRIUS (basis administratiesysteem)	- 1 925
Professionalisering Facilitair Beheer	- 323
OBER (opdrachtenbudgettering en -registratie)	- 110
Totaal	- 2 358

* buitengewone lasten

De buitengewone last betreft een eenmalige last van de per 31 december 1998 gevormde schuld voor niet opgenomen verlofdagen.

Saldo van baten en lasten

Als gevolg van de mutaties bij de baten- en de lastenzijde van de begroting stijgt het geraamde positieve bedrijfsresultaat van Senter met f 7,3 mln tot f 8,4 mln. Het voorstel tot resultaats-bestemming is opgenomen in de financiële verantwoording van het agentschap Senter, die is opgenomen onder wetsartikel 3 in de rekening 1998 van EZ.

Kasstroom van agentschap Senter over 1998 (x f 1 000)

Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie	Slotwetmutatie (+ of -) (+ = tekortschietend t.o.v. geraamd bedrag)
Rekening Courant RHB en overige liquide middelen per 1 januari	5 000	13 165	- 8 165
1a saldo van baten en lasten	1 100	8 339	- 7 239
1b aanpassing voor afschrijvingen en mutaties voorzieningen	2 900	2 150	750
1c aanpassing voor veranderingen in het werkkapitaal	- 2 200	11 610	- 13 810
Kasstroom uit operationele activiteiten (1)	1 800	22 099	- 20 299
2b investeringen	- 1 700	- 3 507	1 807
2c desinvesteringen	0	0	0
Kasstroom uit investerings- activiteiten (2)	- 1 700	- 3 507	1 807
Kasstroom uit financierings- activiteiten (3)	0	0	0
Rekening Courant RHB en overige liquide middelen per 31 december	5 100	31 757	- 26 657

Toelichting op omvangrijke of politiek belangrijke mutaties

Kasstroom uit operationele activiteiten

De hogere realisatie op de kasstroom uit operationele activiteiten is het gevolg van een afname in de positie onderhanden werk (f 2,1 mln), toename in de post crediteuren (f 1,2 mln) en overige schulden/nog te betalen kosten (f 7,1 mln) en een afname van de post debiteuren (f 0,5 mln) en nog te ontvangen vooruitbetaald (f 0,7 mln).

Kasstroom uit investeringsactiviteiten

De hogere realisatie op de post investeringen is het gevolg van hogere investeringen in met name de hardware.

De Minister van Economische Zaken,
A. Jorritsma-Lebbink